

HOOPVOL FEESTEN

Door Dr. Raymond R. Hausoul

EEN HERONTDEKKING

Hoe futloos kan het leven zijn? Door de corona-epidemie zijn velen van ons nog meer gaan beseffen hoe eenzaam en demotiverend het leven is als het nagenoeg alleen nog uit slapen en werken bestaat. Zelfs in sociale beroepen konden we vrienden alleen nog via digitale toepassingen ontmoeten. Bij mooi weer was er natuurlijk nog de gezellige wandeling of wat daar in deze toestanden nog van overbleef. Het was geen verrassing dat die toestanden scherpe vragen oproepen over het leven in onze samenleving. Samen ontdekten we opnieuw het belang van ontspannen relaties *face-to-face*. We keken bang de gevaren in de ogen die ons te gronde zouden richten als het leven alleen nog maar uit een dagelijkse routine van

slapen en werken zou bestaan.

WERKDRUK

De epidemie toont ons de impact van een hoge werkdruk. Op Facebook las ik bij menig persoon dat corona aan het begin heerlijke momenten van gegunde rust bood. Het virus was een remedie om een naderende burn-out te voorkomen. We hadden onszelf te kort gedaan en ons in het verleden in een werkkooi geplaatst waaruit we even mochten ontsnappen. Vandaag roepen we elkaar toe om de toekomst niet als een verlengstuk van het pre-corona-tijdperk in te vullen. Het mag, ja, het moet anders. We boeken ons leven niet meer vol met werktijden. We beseffen dat een prachtige grote villa met zwembad, fitnessruimte en home-cinema en bar niet het hoogste zijn dat een mens gelukkig

maakt. Er is aandacht gekomen voor de waarde van ontmoeting en de feestvolle ontspanning met anderen.

GESTOLEN EN TERUGGEVONDEN

Laten we het eens eerlijk benoemen: we betaalden een verschrikkelijke prijs voor de geweldige welvaart die we in het westen mochten bereiken. Terdege beseften we dat een groot deel van die welvaart enkel mogelijk is door vele laag betaalde mensen in derdewereldlanden. Een ander deel wordt gedragen door harde werkers, die vanuit armere Europese landen aan onze welvaart bouwen. Het zijn gegevens die regelmatig aan bod komen. Denk maar aan de gesprekken over de manier waarop Qatar onze voetbalstadions voor het komende WK zit te bouwen.

Wat we hierin gemakkelijk dreigen te vergeten is dat ook wij een enorm deel van de prijs betalen. We beroofden onszelf als rijkere wereldburgers. We riepen elkaar vanaf het basisonderwijs al toe: 'Gij zult werken, zo veel mogelijk en zo lang mogelijk.' Dat geluid was geen echo van de Joods-christelijke visie op mens en werk. Het was de echo van een liberaal-seculiere mensvisie. Tegenwoordig beseffen velen hoe belangrijk feesten en genieten is. Voor corona bleven er weinig feesten over en verflauwden de meeste feesten qua ritueel en vieringskracht. Onze druk gevulde weekroosters reduceerden feestelijkheid tot een minimum. Velen zien vandaag in dat onze intensieve productiviteit in vorige decennia ons duur kwam te staan. We leken ongelukkige kinderen die zichzelf vrijwillig van dageraad tot schemering in fabrieken opsloten. Als er al een feestje was, dan was dat omringd door stress en snelheid. We boden ons te weinig kansen om het menselijk leven waarachtig uit te leven.

VRIJE TIJD EN INSPIRATIE

Vandaag herwinnen we het inzicht dat hard werken en diepgaand denken geen levensweg is. Het is een levenskeuze die je in doodlopende straten brengt en alle inspiratie voor nieuwe adem en visie weg rooft. Onze gedrevenheid verdrukte de momenten waarin we op een ontspannende manier konden reflecteren en dromen van een nieuwe hoop. Het leven van workaholics droogde uit en ontnam elke aanmoediging van nieuwe zaken. Een deel van de schuld daarvan treft de tijdsgeest waardoor we ons als maatschappij laten leiden. Toch lieten bedrijven als Google ook een andere mogelijkheid zien. Zij permitteerden het zich om hun werkgevers elke vrijdagmiddag een tijd van inspiratie

te gunnen. Allen mochten doen wat ze wilden als ze maar op het bedrijfsterrein van Google bleven. Dat zorgde voor geweldige ontdekkingen waar Google uiteindelijk vaak zijn groei aan zou danken. Het bracht verwachtingsvolle projecten voor de toekomst teweeg. Natuurlijk werd niet alles daarvan een succes. Dat vindt ook niemand erg als we vandaag kijken naar het geweldige imperium dat Google bouwde. Velen van ons genieten van deze producten en die kosten je meestal geen geld. Google is een prachtig voorbeeld van wat de vruchten zijn als je tijd voor ontspanning en inspiratie in je leven toelaat. Corona liet ons hetzelfde zien: snij een mens van zijn visioenen af en hij vervalt in een toestand van depressie. Wij lopen namelijk niet alleen op onze toekomst vooruit door ons op haar voor te bereiden, maar ook door haar op te roepen en zelfstandig te scheppen.

DE VREUGDE VAN HET FEESTEN

Feesten en ontspanning zijn niet alleen leuke tijden; ze zijn van absoluut vitaal belang in ons leven. De mens is een schepsel dat niet alleen werkt en denkt, maar dat ook danst, zingt, vertelt en viert. Hij is een *homo festivus*, zei de oude theoloog Harvey Gallagher Cox (1929).¹ We mogen het ons gunnen om echt plezier te maken en vrolijk te vieren. God riep in het verleden het volk van Israël er al toe op om feesten in ere te houden. Dat begon al bij de wekelijkse feestdag van de sabbat. Deze bijzondere dag kreeg als enige in het scheppingsverhaal een naam en doorbrak de eeuwige werkcyclus. Het was een feestdag die iedere mens op zijn eigen manier mocht invullen. Alleen de mens kon

¹ Harvey Cox, *Het narrenfeest: Een theologisch essay over feestelijkheid en fantasie* (Bilthoven: Ambo, 1971), 19.

iets met deze dag doen. Goudvissen en kippen houden zich er niet aan – wat bij Joodse rabbijnen tot lollige gesprekken leidde over de vraag of Joden een ei mochten eten dat de kip op sabbat had gelegd. Over humor gesproken! – De sabbat was dus een dag van genieten, vrolijkheid, ont-moeting en een hoopvol vooruitzicht op de toekomst die God alle mensen zou aanbieden. Als ik op verschillende plekken over de christelijke geloofsleer spreek, wijs ik er regelmatig op dat alle feestvolle instellingen in de Bijbel ons een voorsmaak bieden van de geweldige nieuwe schepping die straks aanbreekt. Hoewel ik als Nederlandse Vlaming niet gebonden ben aan een vaste rustdag, zoals de Jood dat is, erken ik de diepe waarde van rust in mijn leven. Voor wie gedreven is en graag werkt, is het een uitdaging om even alles uit je handen te laten vallen en te genieten. Gods oproep aan het bevrijdde Israël om de rustdag in ere te houden, neemt de meeste plaats in beslag in de Tien Geboden. Niet 'jij mag niet moorden', maar 'jij zult relaxen' staat centraal in deze tekst. Indrukwekkend!

FEEST IN JE STRAAT

Een ander geweldig feest vond elk jaar in de nabijheid van Gods woning plaats. Elk jaar moest het volk van Israël met een tiende van alle opbrengst van het veld en de akkers een feestje bouwen. Dat moeten geweldige feesten zijn geweest. Kun je het je al voorstellen dat je met je eigen straat er voor kiest om elk jaar met tien procent van alle jaarsalarissen van de straatbewoners een feestje bouwt. Als elk huishouden in je straat €12.000 per jaar verdient, betekent dit bij dertig straatbewoners dat je een feestje met zijn allen houdt voor maar liefst 30 x €1.000 = €30.000. Dat is nog eens een feest! Deze kleine overwegingen laten

zien hoe belangrijk feestdagen zijn. Op feestdagen mag de mens al zijn karweitjes aan de kant schuiven en even vreugdevol met anderen ontspannen en vieren. Feesten is geweldig en gezond voor je. We leven ons dan even uit als mens. We blazen kaarsen uit op een verjaardagstaart of kleden ons voor stemmingsvolle momenten. Wat een verlies dat we in onze maatschappij dan zo een enorme nadruk op werk legde. De Duitse theoloog Maarten Luther (1483–1546) en de Duitse socioloog Karl Heinrich Marx (1818–1883) deden dat al. Of we legden een enorme druk op school, studeren en denken, als na-ijveraars van de grote Italiaans filosoof Thomas van Aquino (±1225–1274) of de Franse filosoof René Descartes (1596–1650).

TYPISCH CHRISTELIJKE AAN FEESTEN

Als mensen beseffen we dat we deel uitmaken van een groter geheel. We kijken naar het verleden en vieren wat er gebeurde; we kijken naar de toekomst en vieren onze verwachting. Christenen vieren jaarlijks hun hoogtijdagen waarin ze het heilswerk van Jezus centraal plaatsen. Ze vieren zijn geboorte, sterven, opstanding, hemelvaart en het geschenk van de Geest. Daarnaast verbinden christenen deze feesten met Gods plan voor de hele schepping. Het christelijke geloof is namelijk meer dan een terug schouw. Het werk van de Messias omvat ook de schepping als geheel. Zijn menswording laat Gods liefde voor mensen en alle leven zien; zijn sterven openbaart Gods triomf over de machten van het kwaad, die een mens verminken; de opstanding toont de overwinning op de dood en de viering van het leven als laatste woord; de hemelvaart duidt op Jezus' verhoging boven alle machten en krachten die dit universum rijk is; en Pinksteren

getuigt van het vernieuwende werk dat Gods Geest begon om de schepping te transformeren en te voltooien. Christenen vieren op hun hoogtijdagen dus niet alleen gebeurtenissen over Christus uit het verleden. Ze vieren de betekenis van Christus voor de hele kosmos in verleden, heden en toekomst. Ze zien Christus als centrum van het grote geheel, van het grotere verhaal van het universum. Terwijl andere culturen in hun feesten nadruk leggen op de kosmos, specifieke seizoensfeesten of historische feestdagen, is er in de christelijke feesten een bijzondere combinatie waarin verleden, heden en toekomst bij elkaar komen. Dat is zoveel meer dan alleen een herinneringsfeest. De verkondiging van het koninkrijk van God en de verwachting van de nieuwe hemel en aarde met haar vrede en sociale voleinding, houden de christelijke hoop op de toekomst levendig. Christenen vieren Jezus als de ware profeet en eerste burger van een nieuw tijdperk dat weldra tot vervulling komt. Toch missen veel christenen deze hoopvolle vitaliteit in hun feestdagen. Veel feestdagen zijn afgeslankt tot familiereünies of een soort modeshow waarin de nieuwste *ditjes* en *datjes* worden uitgewisseld.

Feesten is echter meer dan dat. Het zijn ontmoetingen om heerlijk met elkaar op te trekken, emoties en plezier tot uitdrukking te brengen die we gemakkelijk onderdrukken of verwaarlozen. Op zulke feestdagen staan we later op, eten en drinken we wat meer en geven we wat meer geld uit aan kleren en andere zaken.

FEESTEN IN HET LICHT VAN DE HOOP

Als het om feesten gaat, kan het christelijke geloof mensen vanuit deze achtergrond een diepere beleving schenken. Het kan een verrijking bieden in het maatschappelijke gesprek. Ook het christendom kampt namelijk met een ontregeling en mag opnieuw het evenwicht vinden tussen een gezonde omgang met werken en rusten. Feesten is zoveel meer dan 'niet werken'. Het is vieren in overdaad, je doet dan meer dan je normaal doet.² Het is niet lichtzinnig zijn. Het is een gezonde omgang met emoties en gevoelens en zoveel meer dan een lauw, kleurloos, vormelijk en minzaam leven waaronder mensen tegenwoordig gebukt gaan. Geniet en ga daarom voor de feesten in je leven.

2 Josef Pieper, *In Tune with the World: A Theory of Festivity* (South Bend: St. Augustine, 1999),

